

Leikskólinn Hraunborg

Skólanámskrá

skólaárið 2016-2017

Leikskólinn Hraunborg

Efnisyfirlit

Inngangur

Skólanámskrá leikskólans Hraunborgar er leiðarvísir um starfsemi hans. Skólanámskráin gefur fyrirheit um það hvernig leikskólinn muni vinna að þeim uppeldismarkmiðum sem hann hefur sett sér. Skólanámskrá þjónar einnig þeim tilgangi að vera upplýsingaveita til starfsmanna, foreldra, rekstraraðila og annarra hagsmunaaðila skólans.

Samkvæmt lögum er leikskólastjóri, Bára Tómasdóttir, ábyrgur fyrir gerð skólanámskrár. Að vinnslu skólanámskrár leikskólans Hraunborgar komu: Skólastjóri, starfsmenn Hraunborgar, elsti árgangurinn í Hraunborg og foreldraráð. Að auki komu fulltrúar Hjallastefnunnar ehf. að þeim þáttum námskrárinnar sem eru sameiginlegir öllum leikskólum Hjallastefnunnar.

Um leikskólann

Leikskólinn Hraunborg er staðsettur á Bifröst. Rekstraraðili leikskólans er Hjallastefnan ehf. samkvæmt þjónustusamningi við Borgarbyggð og hefur svo verið frá 2006. Framkvæmdastjóri Hjallastefnunnar ehf. er Margrét Pála Ólafsdóttir. Leikskólastjóri Hraunborgar er Bára Tómasdóttir og meðstýra hennar er Pálína Jörgensdóttir. Umsjón með sérkennslu hefur Bára Tómasdóttir og ráðgjafar skólans eru starfsmenn Hjallastefnunnar á hinum ýmsu sviðum. Leikskólinn nýtur að auki sérfræðiastoðar sveitarfélags Borgarbyggðar.

Í Hraunborg eru alls 30 nemendur og 9 starfsmenn (fjöldi barna og kennara er að vísu mjög breytilegur eftir fjölda nemenda í Háskólanum). Húsnæði skólans er 620 m² og skiptist hann í tvo kjarna. Á Bláakjarna eru yngsti börnin blandaður kjarni 12 mánaða til 2 ára, Rauðikjarni er blandaður kjarni með börn 2-5 ára. Leikskólinn opnar kl.7:45 á morgnana og er lokað kl. 16:15 síðdegis og er dvalartími barnanna mismunandi. Gjaldskrá Hraunborgar er sú sama og hjá öðrum leikskólum sveitarfélagsins. Umsóknir um leikskóladvöl fara fram í gegnum vef skólans.

Táknbirting leikskólans

Meðal tákna leikskólans bæði inn á við og út á við eru m.a. merki Hjallastefnunnar og fáni auk skólabúninga barna og starfsfólks og skólasöngs Hjallastefnunnar.

Hjallastefnumerkið er hannað af höfundi Hjallastefnunnar í samvinnu við foreldri í einum af skólunum okkar. Merkið myndar H með þaki sem er alþjóðlegt tákn Bliss-kerfisins fyrir „skjól“. Stúlka og drengur eru í sitt hvorum hlutanum sbr. kynjauppeldi Hjallastefnunnar en þau leiðast sem er tákn fyrir þjálfun kynjanna í samskiptum og vináttu.

Blómið milli þeirra er tákn fyrir tengsl stefnunnar við náttúruna og þá áherslu sem lögð er á að rækta virðingu fyrir umhverfi og samfélagi.

Skólaföt

Skólafatnaður er notaður í leikskólanum, bæði fyrir börn og starfsfólk. Markmiðið er margþætt en sem dæmi má nefna að með samskonar skólafatnaði styrkist liðsheild meðal barnanna, samkeppni minnkar og öll börn mæta í þægilegum og slitsterkum

vinnufatnaði á degi hverjum. Fötin samanstanda af tveimur tegundum íþróttabuxna, annars vegar joggingbuxur og hins vegar léttbuxur (leggings). Í boði eru stuttermá og langerma bolir sem börnin geta valið í rauðum og bláum lit. Rauð flíspeysa eða lopapeysa í rauðum eða bláum lit eru einnig hluti skólafatanna. Auk þessa býðst börnunum að kaupa stuttbuxur og “buff” með Hjallastefnumerkinu sem hvorutveggja eru þægileg viðbót þegar fer að vora. Til að mæta óskum stúlkanna um kvenleg einkenni í skólafötunum eru í boði þægileg íþróttapils í sömu litum og skólabolirnir.

Foreldrum er ekki skylt að kaupa fatnaðinn en þeim er tilkynnt um fyrirkomulagið strax í upphafi þegar þeir velja leikskóla. Allur fatnaðurinn er seldur í skólanum og geta foreldrar valið að dreifa kostnaði við kaupin á allt að sex mánuði. Kjósi foreldrar að kaupa ekki skólaföt fær barnið lánaða skólaboli á skólatíma án endurgjalds.

Skólasöngur

Skólasöngur allra skóla Hjallastefnunnar er við ljóð sex ára stúlku í Barnaskóla Hjallastefnunnar í Garðabæ, við lag sem afi stúlkunnar; Atli Heimir Sveinsson, gaf Hjallastefnunni.

Skólasöngur Hjallastefnunnar

Lag: Atli Heimir Sveinsson. Ljóð: Auður Teitsdóttir

Í skóla er gaman,
krakkar leika.
Strákarnir/stelpurnar dansa,
stelpur/strákar spinna,
gleði finna.
Hlæja og hlæja í hjarta sér
Hlæja og hlæja í hjarta sér

Hraunborgarlagið

Lag: Ég heiti Keli káti karl. Texti: Inger O. Traustadóttir

Hraunborg er skólinn okkar hér,
í hrauni Grábrókar.
Við leikum okkur dátt,
og hlæjum stundum hátt.
Hraunborg er skólinn okkar hér,
tra-la-la-la-la-la-la.

Hjallavefurinn: www.hjalli.is

Leikskólinn Hraunborg á sína eigin heimasíðu á Hjallavefnum: www.hjalli.is.

Heimasíðan er hluti af samþættu rekstrar- og vefumsjónarkerfi sem sérhannað er fyrir

Hjallastefnuskóla. Heimasíðan er mjög mikilvæg upplýsingagjöf til fjölskyldna, starfsfólks og nærsamfélags. Forsíða skólans hýsir almennar fréttir af skólastarfinu og er öllum opin og það sama gildir um allar helstu upplýsingar um starf skólans. Á síðunni er einnig starfsmannasíða sem þjónar þeim tilgangi að vera samskiptamiðill fyrir starfsfólk og gefa því aðgang að vinnu á vefnum. Og loks er læst fjölskyldusíða

þar sem foreldrar og þeir sem foreldrar kjósa að veita aðgang geta fylgst með sínu barni í leik og starfi en vefkerfið er sérstaklega útbúið til að hýsa mikinn fjölda mynda af skólastarfinu.

Gildi skólans og hugmyndafræðilegar áherslur

Leikskólinn Hraunborg starfar eftir Aðalnámskrá leikskóla frá árinu 2011 svo og Hjallastefnunni, íslenskri uppeldisstefnu sem Margrét Pála Ólafsdóttir er höfundur að. Skólinn er því hluti af tvenns konar faglegu samhengi; annarsvegar deilir leikskólinn faglegri sýn með öllum leikskólum Íslands sem starfa eftir Aðalnámskrá og hinsvegar deilir leikskólinn sýn með öðrum Hjallastefnuskólum bæði á leik- og grunnskólastigi. Þetta skapar Hraunborg því nokkra sérstöðu hvað varðar námskrá þar sem fræðilegur grunnur allra Hjallastefnuskólanna er sá sami og ákveðinn grunnur skólanámskrárinnar er því sameiginlegur öllum leikskólum Hjallastefnunnar enda starfa þeir allir að sömu markmiðum um jafnrétti í skólastarfi. Leiðir hvers skóla að markmiðunum eru að mörgu leyti áþekkar en menning hvers skóla setur sinn svip á þær enda er í höndum starfsmannahópsins á hverjum stað að útfæra þann hluta skólanámskrár.

Leikskólinn Hraunborg tekur mið af skólastefnu Borgarbyggðar og hefur gildi hennar í heiðri. Samkvæmt skólastefnunni skal barnið ávallt vera í fyrirrúmi í skólum sveitarfélagsins. Þar segir að andleg og líkamleg vellíðan barns sé grundvöllur að árangri þess innan skólanna og þar af leiðandi grundvöllur að starfsemi þeirra. Taka skuli mið af þörfum hvers barns og aðstoða það til aukins þroska á þess eigin forsendum. Skólastefna Borgarbyggðar hvetur til þess að hver skólastofnun geti markað eigin skólastefnu í samræmi við stefnu sveitarfélagsins en hafi að öðru leyti frjálssar hendur um skipulag og framkvæmd skólastarfs. Þetta hentar Hraunborg sérstaklega vel þar sem skólastefna sveitarfélagsins styður við sérstöðu leikskólans.

Hjallastefnan í hnotskurn

Leikskólinn Hraunborg starfar samkvæmt Hjallastefnunni, íslenskri uppeldisstefnu sem byggir á kenningum Margrétar Pálu Ólafsdóttur. Hjallastefnan kom fyrst fram í núverandi mynd í leikskólanum Hjalla í Hafnarfirði. Námskrá Hjallastefnunnar felst í bæði meginreglum og kynjanámskrá svo og skráðum verkferlum í skólastarfinu. Margrét Pála Ólafsdóttir lýsir Hjallastefnunni í Handbók starfsfólks í leikskólum Hjallastefnunnar (Útg. Hjallastefnan 2012) og í bókinni Æfingin skapar meistaran (Endurútg. Bókafélagið 2012).

Í Hjallastefnuskólum er kynjaskipting er notuð til að tryggja jafnræði stúlkna og drengja og gefa báðum kynjum uppbot á þeim sviðum sem ekki tilheyrta hefðbundnum kynhlutverkum. Hjallastefnan er ekki eyland heldur tengd hugmyndum um frjálst uppeldi á borð við þær sem Alexander S. Neill lagði fram. Að auki eru hugmyndir verkhyggjunnar lagðar til grundvallar en benda má á áherslur Hjallastefnunnar á raunhæfar og ígrundaðar lausnir í því samhengi svo og raunveruleikatengd verkefni í skólastarfi. Víða má sjá enduróm af kenningum Charles Peirce, William James og John Dewey í Hjallastefnustarfi og að auki er litið til skólaaðferða Carolyn Pratt, Rudolf Steiner og Maríu Montessori. Hugmyndir Lev Vygotsky eru einnig grunnur gagnvart hópstjórarstarfinu.

Hjallastefnan hefur verið rannsökuð í nokkrum rannsóknum og hafa þær bent til þess að stefnan hafi jákvæð áhrif á margan hátt. Má þar nefna meistaraþrófarsrannsókn Margrétar Pálu Ólafsdóttur árið 2000 sem benti til þess að börn sem höfðu dvalist á Hjallastefnuleikskóla, væru öruggari og ófeimnari í samskiptum við hitt kynið heldur en börn úr samanburðarhópi. Viðamikil rannsókn dr. Valdísar Jónsdóttur á námsumhverfi barna sýndi að hávaði var mælanlega minni í Hjallastefnuleikskólum en öðrum leikskólum. Nánari rannsóknarupplýsingar er að finna á hjallavefnum á slóðinni: www.hjalli.is

Kynjanámskrá Hjallastefnunnar

Kynjanámskráin er birtingarmynd á hugsjónum Hjallastefnunnar um jafnrétti stúlkna og drengja. Í hinu kynjaskipta skólastarfi er markmiðið að gera báðum kynjum ávallt jafnhátt undir höfði og mæta ólíkum þörfum stúlkna og drengja. Jafnframt er markmiðið að gefa þeim kost á að starfa og leika á eigin forsendum þar sem menning beggja kynja er virt og viðurkennd.

Kynjaskiptingin felst í þremur meginþáttum. Í fyrsta lagi er kynjaskilningur Hjallastefnunnar á því innbyggða kynjamisrétti sem hamlar réttlæti og lýðræði í samfélagi okkar. Í öðru lagi er kynjanámskrá Hjallastefnunnar sem er leið til að efla og auka möguleika og rétt bæði stúlkna og drengja í daglegu skólastarfi. Í þriðja lagi er kynjafræðsla þar sem kennarar vinna á vitsmunalegum grunni að því að hamla gegn staðalmyndum kynjanna og skapa nýjan skilning hjá báðum kynjum.

Lotur

Samkvæmt kynjaskilningi Hjallastefnunnar er gengið út frá að kynin öðlist takmarkaða færni og æfi of fáa eiginleika vegna heftandi kynhlutverka og kynjamótunar sem samfélagið ákvarðar á grundvelli kynferðis. Hjallastefnan mætir þessu með að þjálfa bæði kyn í öllum mennskum eiginleikum og eru loturnar kennslutækið til þess. Hver lota stendur í fjórar vikur í senn og eru fyrstu þrjár loturnar á haustönn (sjá skóladagatal leikskólans) og seinni þrjár á vorönn. Á milli lota eru svonefndar opnar vikur þar sem viðfangsefni eru alfarið óbundin. Allir þættir kynjanámaskrár eru þó ávallt í forgrunni í öllu skólasterfinu. Loturnar lúta til skiptis að félagslegri þjálfun og einstaklingsþjálfun. Fyrsta lota skólaársins er félagsleg, síðan kemur einstaklingslota og þannig koll af kalli fram á vor. Yfirheiti hverrar lotu er almennt hugtak; lýsandi fyrir viðkomandi svið en heitinu fylgja síðan fjögur hugtök eða orð sem útskýra hvað þarf að æfa til að ná þeim árangri sem yfirheitið lýsir. Orðin fjögur eru svonefndir lotulyklar og er eitt orð einkennandi fyrir hverja viku lotunnar. Hverri lotu lýkur með uppskeruviku.

Fyrsta lota – Agi: virðing, heðgun, kurteisi, framkoma. R-reglurnar eru í hávegum hafðar í Hjallastefnustarfi; röð, regla og rúttína í fyrirrúmi á öllum sviðum. Kjarnað umhverfi alls staðar, allir hlutir merktir, umferðarreglur merktar og sýnilegt og áþreifanlegt hvernig allt á að vera. Þaulhugsuð dagskrá og einfaldleiki í öllu skipulagi er jafnmikilvægt og umhverfiskjörnunin. Í kjarnastarfinu er síðan áherslan á skarpa nemendastjórnun með nákvæmri eftirfylgd og hegðunarreglum sem börnin taka þátt í að móta, kynna og endurskoða. Fyrstu lotunni lýkur með Framkomuviku.

Önnur lota – Sjálfstæði: sjálfstyrking, sjálfstraust, öryggi, tjáning.

Einstaklingsathygli og hvatning er kjarni þessarar lotu. Kennarar leggja sig fram við að nálgast hvern og einn nemanda og sannfæra bæði nemandann og fjölskylduna um óendanlegan vilja skólans til að hafa þennan einstakling í fyrsta sæti! Annarri lotu lýkur með Tjáningarviku.

Þriðja lota – Samskipti: umburðarlyndi, hjálpsemi, víðsýni, samstaða.

Þessi lota er í raun eineltisáætlun Hjallastefnunnar því hér er fjallað um samskipti í sinni víðustu mynd, nemendum kennt að virða landamæri annarra og standa saman um jákvæða framkomu og jákvæða hegðun, enda má segja að þessi lota snúist um félagslega jákvæðni. Þriðju lotu lýkur með Samstöðuviku.

Fjórða lota – Jákvæðni: ákveðni, hreinskiptni, bjartsýni, gleði.

Vitaskuld er jákvæðni alltaf í fyrirrúmi alla daga skólaársins en í upphafi vorannar er tækifæri til að formgera jákvæðniæfingarnar. Samhliða þjálfuninni í að skilja hvað jákvæð afstaða til lífsins þýðir, ber að vinna verkefni sem þjálfa börnin í að setja mörk fyrir sjálf sig, landamæri sem þau geta af ákveðni og elskulegheitum tjáð sig um. Fjórðu lotunni lýkur með Gleðiviku.

Fimmta lota – Vinátta: félagsskapur, umhyggja, nálægð, kærleikur. Vináttulotan er beint framhald af bæði samskipta- og jákvæðnilotunni og í reynd hástígg þeirrar félagslegu jákvæðni sem þjálfuð hefur verið. Þar styrkjum við og eflum vináttu á allar lundir og vinaleikir s.s.

leynivinaleikir barna- og fullorðinna eru skemmtilegt tækifæri. Einnig er mikilvægt að vinna með skilgreiningar á vináttunni, álit barnanna á vináttunni og hvað það þýðir að vera vinur eða vinkona. Fimmtu lotu lýkur með Kærleiksviku.

Sjötta lota – Áraðni: kjarkur, kraftur, virkni, frumkvæði.

Þessari síðustu lotu kynjanámskrárinnar er ætlað að reka smiðshöggið á heildarstarf vetrarins hvað varðar persónuþroska, bæði í einstaklings- og félagslegu tilliti og skilning barnanna á fjölþættum eiginleikum og mannlegri hæfni. Frumkvæði í sinni víðustu mynd er styrkt og fjallað vitsmunalega og verklega um möguleika nemenda til að hafa áhrif á umhverfi sitt með nýjum hugmyndum og nýjum lausnum, lýðræðislegum reglubreytingum og formlegum tillögugerðum til stofnana og aðila sem hafa áhrif á líf okkar. Sjöttu lotunni lýkur með Frumkvöðlaviku.

Meginreglur

Skólabragur og stofnanamenning leikskólans Hraunborgar byggir á meginreglum Hjallastefnunnar. Þar er kveðið á um þau viðhorf til barna og fjölskyldna sem starfsmannahópurinn sameinast um að útfæra á hverju skólaári. Grundvöllurinn er hin barnhverfa hugmyndafræði þar sem bæði þarfir barna svo og réttur þeirra til að njóta bernsku sinnar er í fyrirrúmi. Í meginreglunum er einnig skýr áhersla á hlutverki starfsfólks og þeim samskiptamáta sem setur jákvæðni og lausnamiðaðar aðgerðir í fyrsta sæti og þar er einnig starfsmanna- og jafnréttisstefna leikskólans. Einnig kveða meginreglurnar á um umhverfi og efnivið skólans svo og viðhorf til umhverfis og náttúru.

Meginreglurnar eru í skýrri forgangsröð þar sem fyrstu reglurnar hafa skýran forgang og hver regla byggir á þeirri sem á undan kemur. Jafnframt er fyrsta reglan innsti kjarni starfsins og koll af kalli umlykur hver regla þá næstu á undan.

Fyrsta meginregla; börn og foreldrar

Hjallastefnunni er ætlað að mæta hverju barni eins og það er og virða og viðurkenna ólíkar þarfir aldurshópa, kynja og einstaklinga óháð uppruna og menningu. Skólanum ber einnig að virða valfrelsi og ólíkan áhuga barna og hlúa á viðfeðman hátt að velgengni allra.

Önnur meginregla; starfsfólk

Hjallastefnunni er ætlað að stuðla að því að jákvæðni, gleði og kærleikur séu ráðandi öfl í samskiptum starfsfólks svo og í öllum samskiptum við börn og foreldra og aðra sem koma að málum skólans.

Þriðja meginregla; umhverfi

Hjallastefnunni er ætlað að skapa samfélag innan hvers skóla þar sem jafnvægi, einfaldleiki og gagnsæi er ráðandi í dagskrá, umhverfi og búnaði og reglur eru sýnilegar og áþreifanlegar. Þannig gefst börnum skiljanlegt og viðuráðanlegt umhverfi miðað við aldur þeirra, þroska og getu.

Fjórdá meginregla; efniviður

Hjallastefnunni er ætlað að bjóða upp á leikefnivið og einföld námsgögn þar sem sköpun og

Ímyndun er í fyrirrúmi í fjölbreyttri reynslu hvers barns. Þannig skapar sjálfbjarga fólk eigið nám og leikheim með eigin lausnum og raunveruleikatengd verkefni eru í fyrirrúmi.

Fimmta meginregla; náttúra

Hjallastefnunni er ætlað að kenna börnum að skynja og njóta náttúrulegs umhverfis og virða náttúruna með nýtni, nægjusemi og hófsemi svo og með umhirðu og endurvinnslu.

Sjötta meginregla; samfélag

Hjallastefnunni er ætlað að hjálfa aga og hegðun á jákvæðan og hlýlegan en um leið ákveðinn og hreinskiptinn hátt. Með nákvæmni og festu verður taminn vilji leiðin til öryggis og frelsis fyrir alla í rósemi og friði innan skólasamfélagsins og síðar til ábyrgrar þátttöku í lýðræðisþjóðfélagi.

Grunnþættir menntunar

Í Aðalnámskrá leikskóla frá 2011 eru grunnþættir menntunar skilgreindir. „*Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.*“ Grunnþættirnir eru eftirfarandi: Læsi, sjálfbærni, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti, heilbrigði og velferð, sköpun.

Læsi

„*Læsi snýst um samkomulag manna um málnotkun og merkingu orða í málsamfélagi og er því félagslegt í eðli sínu. Það er háð hefð og er því ekki færni sem einstaklingar geta öðlast og beitt óháð stað og stund, menningu og gildum. Læsi krefst skriffæra, efnis til að skrifa á og miðils, t.d. bókar, til að koma ritsmíðinni á framfæri og snýst því að hluta til um tæknimiðla og verkunnáttu*“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011). Kennarar ræða mikið við börnin á Hraunborg auk þess sem þau fá tækifæri til að hlusta á, lesa og segja sögur. Við spyrjum börnin opinna spurninga. Skemmtileg hefð er á öllum kjörnum en hún er að fara alltaf með eina vísu eða þulu fyrir mat. Markvisst er unnið að því að æfa börnin í að tjá sig, semja sögur og leikrit, spila á spil og segja frá atburðum úr sínu lífi sinn eigin hátt. Við notum tákni með tali. Sjónrænt dagskipulag er á veggjum leikskólans þar sem daglegar athafnir eru útskýrðar fyrir þeim einstaklingum sem þurfa á því að halda. Þessi vinna eru höfð í heiðri í öllu starfi með börnum.

Sjálfbærni

„*Menntun til sjálfbærni miðar að því að gera fólki kleift að takast á við viðfangsefni sem lúta að samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í þróun samfélags*“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011). Kennarar á Hraunborg aðstoða börnin og gefa þeim tíma í að spreyta sig sjálf, háð aldri og getu. Börn eru oft spurð „hvað gerir þú næst?“ í stað þess að fullorðni aðilinn ákveði næsta skref fyrir þau. Til þess að þetta geti gengið þarf góðan tíma til dæmis í fataklefanum og fá börn í einu. Elstu börnin skammta sér sjálf á matartímum og aðstoða við frágang eftir máltíðir. Við erum með val tvisvar á dag, þá ráða börnin hvað þau fást við og hvort þau vilji fara út. Eitt barn tekur að sér stöðu veðurfræðings sem ákveður í samráði við kennarann hvernig börnin eiga að klæða sig fyrir útiveru. Börnin skiptast á að vera þjónar og hjálpa til að undirbúa matartímana. Stuðlum að því að börnin skammti sér lítið í einu á matardiskana og fái sér frekar aftur til að koma í veg fyrir að miklum mat sé hent.

Við flokkum allt rusl í Hraunborg og erum dugleg að nýta verðlausan efnivið í fönður og leik. Á þann hátt höfum við tamið okkur almenna nýtni í stað þess að vera alltaf að kaupa nýtt. Börnin fara reglulega að týna rusl í nágrenni skólans og hafa gert skemmtileg verkefni úr ruslinu, t.d. Eddu ruslaskrímsli! Sem var risa ruslaskrímsli unnið bara úr því sem féll til í skólanum og var í nánasta umhverfi.

Lýðræði og mannréttindi

„*Forsenda lýðræðis er samábyrgð, meðvitund og virkni borgaranna sem gerir þá færa um að taka þátt í að móta samfélag sitt og hafa áhrif nær og fjær. Virðing fyrir manngildi og heilbrigði barna og ungmenna felur bæði í sér virðingu fyrir mannréttindum þeirra og*

viðurkenningu á hæfileikum þeirra og þroskamöguleikum“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011). Lýðræðisþjálfun fer fram með markvissum hætti á Hraunborg. Börnin koma með hugmyndir um hvað þau vilja gera í hópatímum, í samverustundum koma þau með beiðnir um óskalög og þau fá að hafa áhrif á gerð matseðils skólans svo eitthvað sé nefnt. Við erum reglulega með foreldrafundi og búum svo vel að vera með virkt foreldrafélag sem vinnu með skólanum og gott foreldraráð sem eru veitir okkur stuðning.

Jafnrétti

„Markmið jafnréttismenntunar er að skapa tækifæri fyrir alla til að þroskast á eigin forsendum, rækta hæfileika sína og lifa ábyrgu lífi í frjálsu samfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, víðsýnis og jafnréttis. Í skólastarfi skulu allir taka virkan þátt í að skapa samfélag jafnréttis og réttlætis“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011). Stefnan okkar, Hjallastefnan, stuðlar að jafnrétti og er ákveðin jafnréttisáætlun eftir sem áður hefur verið unnin. Jafnréttisáætlun fyrir leikskólann Hraunborg sem finna má vef skólans. Við köllum okkur öll kennara sem vinnum með börnin, óháð menntun og stöðu. Börnin okkar fá sömu tækifæri og þjálfum það til dæmis í vali en þau skiptast ávallt á það vera fyrst að velja og er valið skráð þannig að jafnræðis sé ávallt gætt. Skiptumst á vera þjónar, þegar börnin fara í röð er skipst á hver sé fremstur.

Heilbrigði og velferð

„Allt skólastarf þarf að efla heilbrigði og stuðla markvisst að velferð og vellíðan enda verja börn og ungmenni stórum hluta dagsins í skóla“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011). Leikskólinn býður upp á hollan mat samkvæmt manneldisstöðlum. Leikskólinn leggur mikið upp úr hreyfingu, bæði úti og inni og þar á meðal má nefna kraftgöngur, gönguferðir og leikfimi í sal þar sem öll börn fara í hreyfistundir með kennara sínum. Allir fá einhverja útiveru á hverjum degi, ýmist í vali eða hópatíma. Við vinnum markvisst með andlegt heilbrigði og kennarar temja sér gleði og jákvæðni sem hefur mikil áhrif á börnin, því glaðir kennarar hafa glöð börn. Geðheilbrigði teljum við mjög mikilvægt og ræktum það vel á Hraunborg.

Sköpun *„Í sköpun felst að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en viðkomandi kann eða hefur gert áður. Sköpun er að uppgötva, njóta, örva forvitni og áhuga, virkja ímyndunarafl og leika sér með möguleika“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).* Markmið Hjallastefnunnar er að efla skapandi hugsun barnanna og til þess notum við opinn efnivið. Opinn efniviður er allt efni og dót sem býður upp á margar lausnir í stað einnar fyrirfram gefinnar. Því erum við í Hraunborg með góða umgjörð og efnivið í skapandi leik og starfi með börnin okkar. Börnin fara í hreyfistundir og tónlist í hópatímum, þar sem mikil sköpun á sér stað. Kennarar segja sögur og hvetjum við börnin til að gera það sama. Við erum með söngfundi á föstudögum, þá komum við öll saman í salnum og syngjum dattu. Kennarar bregða oft á leik á söngfundum og leika leikrit fyrir börnin. Er gaman að fylgjast með því að börnin, mörg hver, nota sprell kennaranna í sköpun í sínum leik fyrir utan hvað þau hafa gaman af því að sjá kennarana sína bregða á leik. Börnin æfa leikrit í hópunum sínum og fá svo að leika fyrir alla á söngfundi.

Samþætt og skapandi leikskólastarf

Markmið Aðalnámskrár leikskóla eru samþætt við leikskólastarfið og gefst starfsfólki og

börnum tækifæri til þess að vinna með námssvið Aðalnámskrár ýmist í frjálsum leik barnanna í val tímum eða með markvissum og skipulögðum hætti í hópatímum.

Læsi og samskipti

Í leikskólanum Hraunborg er unnið með læsi á víðfeðman og fjölbreyttan hátt. Mikil áhersla er lögð á tjáningu í daglegu starfi og börnunum markvisst kennt að orða vilja sinn á jákvæðan og opinn hátt. Í Aðalnámskrá leikskóla segir „*Læsi í víðum skilningi þess orðs er mikilvægur þáttur samskipta. Læsi í leikskóla felur í sér þekkingu, leikni og hæfni barna til að lesa í umhverfi sitt og tjá upplifun sína sína, tilfinningar og skoðanir á fjölbreyttan hátt*“ (2011).

Í skólanum er lögð mikil áhersla á á söng þar sem langir og stundum flóknir textar æfa tilfinningu fyrir málnotkun og hrynjanda tungumálsins. Þulur eru þuldar og vísur kveðnar líkt og annars staðar í leikskólustarfi. Í Hjallastefnunni er síðan lögð rík áhersla á málskilning og merkingu og sérkennileg málnotkun er hluti af skólamenningunni. Þannig eru gömul íslensk orð oft notuð í stað algengari orða, til þess að gefa daglegri notkun tungumálsins aukna dýpt, auðga orðaforða barnanna og brjóta upp staðlaðar hugmyndir og gildishlaðnar klisjur.

Tungumálið er völdugt samskiptatæki sem getur myndað stórkostleg samskipti fólks í milli en getur líka verið hárbeitt vopn. Í Hjallastefnustarfi er leitast við að kenna börnum muninn þarna á milli. Markvisst er unnið að því að kenna þeim þá ábyrgð sem felst í orðum og þeim kennd hugtök til þess að skilgreina erfið samskipti. Jafnréttisáhersla kemur einnig fram í málnotkuninni en í vali orðalags er reynt að gæta jafnréttis og er börnum hrósað og þau hvött til dáða með kynhlutlausum orðum á borð við „frábær“ eins og kostur er.

Mikil áhersla er lögð á að börnin fái tækifæri til að tjá tilfinningar sínar og eru kennarar ávallt til aðstoðar til að stýra umræðum ef ágreiningur milli barna kemur upp. Einnig eru reglulega haldnir „fréttatímar“ þar sem þess er gætt að öll börn fái tækifæri til þess að segja frá viðburðum úr lífi sínu eða öðru sem þeim liggur á hjarta.

Lýðræðisfundir eru haldnir reglulega og þar fá börnin tækifæri til þess að æfa lýðræðislega virkni og réttlát félagsleg samskipti hvað varðar málefni sem hæfir aldri þeirra. Á lýðræðisfundum má til dæmis ákveða verkefni í hópatímum næstu viku eða hafa áhrif á matseðil skólans.

Í Hjallastefnuskólum eru bækur notaðar á markvissan hátt og virðing borin fyrir þeim. Vel er vandað til þegar bækur eru valdar og mikilvægt er að innihald þeirra falli vel að hugmyndafræði Hjallastefnunnar, einkum hvað varðar jafnréttishugsjónina. Auk hefðbundinna sagna- og ljóðabóka á leikskólinn nokkurt safn myndskreyttra fræðibóka. Í stað þess að lesa bækur fyrir börn er lögð áhersla á að kennarar lesi bækur og læri sögurnar sem þeir svo endursegja börnunum. Börnin virkja hugmyndaflugið þegar þau ímynda sér þær aðstæður sem sagan greinir frá og þátttaka barnanna er meiri þar sem þau geta haft áhrif á söguþráðinn og þannig getur góð saga orðið samvinnuverkefni barna og kennara.

Einn grunnþáttur samskipta í nútímanum er vald á erlendum tungumálum. Strax frá tveggja ára aldri er lagður grunnur að framtíðartungumálafærni þar sem einföld kynning er á ensku eina viku í hverri kennslulotu allt skólaárið eða alls 6 vikur á ári. Máltökuhæfni barnanna er

nýtt þar sem þau innhverfa orð og framburð í leikjum og söngvum. Fyrirkomulag enskukynningarinnar byggir á þróunarstarfi Elizabeth Nunberg og samvinnu hennar við starfsfólk Hjallastefnunnar frá ársbyrjun 2003. Enskukennarar eru með ensku sem fyrsta móðurmál til að tryggja rétta framburðarkennslu fyrir börn á næmiskeiði til máltöku en kennarar barnsins eru ávallt með í enskukennslunni til að fylgja innlögn enskukennarans eftir.

Tölvur og tæknilæsi

Eldri börnin í skólanum hafa aðgang að tölvu undir leiðsögn kennara þar sem byggð er upp færni í að leita sér upplýsinga á sem fjölbreytilegastan hátt og gera börn læs á tækni og upplýsingar. Haft er að leiðarljósi að hafa kennsluhætti sem tengdasta daglegu lífi og að verkefni sem unnin eru séu raunveruleikatengd. Þar má nefna þátttöku barna í myndatökum og innsetningu mynda á læstan vef skólans, skoðun á heimasíðu skólans og gerð tölvupósts til foreldra. Í færni í notkun tölvubúnaðar hafa spjaldtölvur komið inn með nýja möguleika fyrir leikskólabörn þar sem samhæfing augna og handa hefur hingað til sett þeim skorður í tölvunotkun. Er stefnt að aukinni notkun spjaldtölva í leikskólastarfinu á næstu árum. Síðar kynnast börnin notkun lyklaborðs og að læra staðsetningu stafa og talna á lyklaborði samhliða færni í lestri og stærðfræði. Jafnhliða nota þau kennsluforrit sem hæfa s.s. teikniforrit. Þau læra að prenta skjal og læra á ýmis jaðartæki sem tengjast tölvum, s.s. prentara, skjá, skanna o.fl.

Heilbrigði og vellíðan

Í Aðalnámskrá leikskóla (2011) segir: „Í leikskóla eiga börn að læra um og tileinka sér heilbrigða lífshætti, hollt mataræði, hvíld, hreinlæti og hreyfingu“.

Allur matur skólans er eldaður á staðnum og út frá stöðlum Hjallastefnunnar um gæði matar. Þar má nefna skýr ákvæði um notkun aukaefna, takmörkun fitu og hlut trefja og grænmetis í fæðu barna og eru mannelidissjónarmið Lýðheilsustöðvar höfð að leiðarljósi. Gæðastaðlarnir eru viðurkenndir af næringarfræðingi Vinnuverndar og unnið í samvinnu við matreiðslumeistara í eldhúsum Hjallastefnuskólanna. Skýrar reglur gilda um þjónustu við börn með ofnæmi og fæðuþöpol.

Hreyfing er grundvallaratriði í Hjallastefnustarfi og daglega er öllum börnum tryggð reglubundin hreyfing inni eða úti. Í stað skylduútvistar tryggja kennarar að hvert barn fái daglega útivist og næg tækifæri gefist til útvistar. Í hópatímum er mikið farið út enda viðmið að hver hópur fari út í hópatíma daglega og þá til þess að vinna eitthvað ákveðið verkefni með kennara sínum, fara í gönguferð, hlaupa eða fara í aðrar íþróttir. Á val tíma er útsvæði ávallt í boði og þá er um að ræða frjálsan leik.

Leikskólinn Hraunborg er vel staðsettur í undurfagurri náttúru í Borgarfirðinum. Börn og kennarar fara í gönguferðir á Grábrók, Rauðbrók, Hreðavatn, Glanna, Paradísarlaut og gömlu Brekkurétt svo eitthvað sé nefnt.

Á val tíma er einnig í boði leikur í leikstofu og kubbastofu þar sem gefast tækifæri til hreyfileikja í leikjum með dýnur, púða, teppi og holukubba (hollow-blocks). Leikirnir á þessum svæðum gefa tækifæri til að byggja byggingar, setja upp þrautabrautir auk þess sem vinsælt er að útbúa leikfimitæki. Á öðrum svæðum á leiktíma er unnin fínhreyfivinna en

börnin eru hvött til þess að nota fjölbreyttar stellingar, krjúpa á stólum, standa, sitja, vinna á gólfinu o.s.frv.

Þar sem Hjallastefnuskólar nota opinn efnivið er litið svo á að allt sem inni á kjarnanum er sé opinn efniviður og til fjölbreytilegra afnota. Þannig eru húsgögn einnig notuð sem leikefni og er algengt að byggja svokallaðar þrautabrautir úr borðum og stólum sem gefa kost á fjölbreytilegri hreyfingu og þjálfun. Dans er einnig mikið notaður í Hjallastefnustarfi; bæði sem tjáningarform en einnig sem holl og upplifgandi hreyfing. Skólafötin okkar tryggja svo að börnin séu í þægilegum fötum sem hvetja til hreyfingar.

Handþvottur og almennt hreinlæti setur sinn svip á daglega lífið í leikskólanum þar sem börnin fá aðstoð við að hugsa vel um sjálf sig, fötin sín og umhverfi. Yngstu börnin leggja sig að loknum hádegisverði en þau eldri eiga saman rólegar stundir í hópátímunum, stundum í notalegu spjalli, í formi slökunar undir tónlist og stundum einfaldlega njóta þau þagnarinnar saman.

Sjálfbærni og vísindi

Í Aðalnámskrá leikskóla (2011) segir: *“Frá fyrstu stundu beita börn ýmsum aðferðum við að kanna og reyna að skilja umhverfi sitt. Þau horfa, hlusta, snerta, bragða, handleika, flokka, bera saman, rannsaka og draga ályktanir”*. Í öllu starfi skólans er gert ráð fyrir að börn njóti fjölbreyttrar upplifunar og lögð sérstök áhersla á að þau geti verið í tengslum við náttúruna á lifandi hátt. Hjallastefnan leggur áherslu á náttúrulegt útisvæði og í leikskólanum er náttúrulegum starfskostum gert eins hátt undir höfði og mögulegt er. Sandpyttir, moldargryfjur og vatn gefa kost á kraftmikilli útivinnu, grjót, klettar, mishæðir og opin svæði gefa kost á fjölbreyttri upplifun. Náttúran umhverfis leikskólann er einnig auðlind sem mikið er nýtt í starfinu og einnig er farið í lengri vettvangsferðir til þess að njóta náttúrunnar.

Skólinn er skóli á Grænni grein eða Grænfánaskóli og hefur umhverfisvernd að markmiði í daglegu starfi skólans. Börnin taka þátt í umhverfisverndinni með ýmsum hætti eins og flokkun og endurvinnslu, með þátttöku í umræðum, með því að taka ábyrgð á eigum kjarnans og nota hugmyndaflugið til að nýta það sem til er á margvíslegan hátt. Þá fara börnin reglulega í hreinsunarferðir um umhverfið til að fjarlægja rusl til að fegra og viðhalda umhverfinu.

Sjálfbærni er lykilhugtak í starfi Hjallastefnuskólanna. Sjálf uppeldishugsjón skólans snýst að stóru leyti um þjálfna börn í sjálfbærni og minnka áherslu á neysluhyggju. Þannig læra börnin að leika sér með lítið í stað þess að „vanta“ sífellt eitthvað og þeim er tamin nægjusemi sem síðan elur af sér skapandi hugsun þar sem þau leita lausna og finna nýja möguleika í þeim efnivið sem til staðar er í stað þess að kaupa og bæta við nýju.

“Jafnframt ber að ýta undir vísindalega hugsun og aðstoða börn við að sjá tengsl, orsök og afleiðingu og styrkja skilning þeirra á hugmyndum og hugtökum.” (Aðalnámskrá 2011).

Skólinn okkar byggir þjálfun í vísindalegri hugsun inn í dagskrá sína og efnivið og þannig þjálfast börnin í notkun hugtaka og skilningi á lögmáli orsaka og afleiðinga í gegn um leik og daglegt starf. Ílát fyrir sull og vatnsleiki býður því upp á þjálfun í rúmmálsskynjun í leiknum sjálfum. Að auki er svo unnið með vísindaleg hugtök og verkefni í hópastarfi leikskólans.

Einkum eru náttúruvísindi ofarlega á blaði og börnin rækta jurtir af fræjum, fylgjast með vexti þeirra og öðlast skynjun fyrir hringrás lífsins.

Sköpun og menning

Hugmyndafræðin að baki hinum einfalda efniviði sem börnin leika sér með dag hvern í leikskólanum er fyrst og fremst sú að hvetja til sköpunar, samvinnu og samleiks. Öll áhersla í skapandi starfi skólans er upplifunin við sköpunina, að njóta augnabliksins þegar hugmyndirnar verða til og að koma þeim frá sér. Minni áhersla er lögð á afraksturinn, verkið sjálft enda má treysta því að ánægja ríkir með þá vinnu sem unnin er af innlifun og gleði.

Í hverjum val tíma í Hraunborg sem fram fer tvisvar sinnum á dag, gefst börnunum kostur að velja sér fönðurkrók, kubbakrók og leirkrók. Á þessum svæðunum er ákveðinn grunnefniviður og áhöld í boði til að vinna að sköpun en fjölbreyttu ítarefni er bætt við til að auðga sköpun og upplifun barnanna. Í hópátímum er svo unnið mikið í sköpun og má segja að eina takmörkunin sé hversu langt hugarflug barna og kennara nær. Reglubundið eru sýningar á verkum barnanna og eins er ákveðnum verkefnum safnað í „útskriftarbækur“ sem sýna þroska og ferli í starfi þeirra allan leikskólann. Þessi mappa er síðan eign barnsins eftir útskrift úr leikskólanum.

Söngur er aðalsmerki tónlistariðkunnar í Hjallastefnuleikskólum og er sungið daglega og vel gætt að því að börnin hafi alltaf ný og skemmtileg sönglög til þess að glíma við. Lögð er áhersla á að börnin æfi sönglög með fjölbreyttum og vönduðum textum sem hafa bókmenntalegt eða menningarlegt gildi. Vikulegur söngfundur er helgaður tónlistariðkunn þar sem stúlkur og drengir koma saman og syngja og dansa. Á þessum stundum æfa börnin framkomu og flytja skemmtiatriði í formi söngva, leikrita og dansatriða. Tónlist er notuð markvisst bæði til hlustunar, við dans og aðra tjáningu í leikjum. Lögð er áhersla á það í skólanum að kynna börnunum fjölbreytta tónlist, til dæmis djass, klassík, popp, rokk og þjóðlagatónlist. Börnunum gefast líka tækifæri til þess að prófa hljóðfæri og óhefðbundna hljóðgjafa auk þess sem margir hópar taka sig öðru hvoru til og búa til sín eigin hljóðfæri.

Í umfjöllun leikskólans um menningu og samfélag er kappkostað að brjóta upp staðalmyndir kynja og kynþátta og leggja áherslu á mikilvægi þess að hver einstaklingur fái að njóta sérkenna sinna innan þess samfélags sem hann lifir og hrærist í. Fjölskylduadstæður barnanna sjálfra og kennaranna gefa kost á umfjöllun um marga þætti samfélagsfræða og menningar svo sem mismunandi búsetuhætti, ólík fjölskyldu- og sambúðarform, fjölskyldutengsl og atvinnulíf. Styttri og lengri vettvangsferðir og heimsóknir á menningarstofnanir gefa kost á því að börnin kynnist nánasta umhverfi sínu og því sem það hefur upp á að bjóða.

Hefðir og hátíðahöld eru hluti af menningu hvers samfélags og í leikskólanum eru slíkir viðburðir í hávegum hafðir, upp að þeim mörkum þó að þeir skapi börnunum ekki streitu eða vanlíðan af öðru tagi. Mikið er lagt upp úr því að börnin hljóti jákvæða upplifun af undirbúningi hátíða og tyllidaga og jafnframt er reynt að hlífa þeim við streitu og neyslukapphlaupinu sem getur fylgt.

Vettvangsferðir víkka sjóndeildarhring barna, þau kynnast sínu nánasta umhverfi og fá aukna dýpt í skilning á sínu samfélagi, menningu og listum. Umhverfi skólans er kjörið til spennandi

vettvangsferða í óspilltri náttúru. Slíkar ferðir efla alhliða þroska og auka andlega og líkamlega heilsu, vellíðan, styrk og þor. Leikskólinn byggir upp samvinnu við grunnskólann í Borgarfirði og eru reglulegar heimsóknir yfir skólaveturinn. Lögreglan í Borgarnesi heimsækir okkur á vorin, með umferðarfræðslu og fer yfir hjól barnanna.

Fjölskyldan og leikskólinn

Hjallastefnuskólar leggja mikla áherslu á samvinnu við foreldra og fjölskyldur hvers barns til að skapa traust milli heimilis og skóla; ef skólinn nýtur ekki trausts foreldra, munu kennarar aldrei ná að skapa óskorðuð tengsl við barnið og þar af leiðandi fær barnið ekki það gæðastarf í skólanum sem það á skilið.

Í upphafi fá foreldrar bækling Hjallastefnunnar um meginreglur og kynjanámskrá Hjallastefnunnar og einnig upplýsingablöð skólans með nánari upplýsingum um daglegt starf. Náið samráð foreldra og skóla fer fram í daglegum samskiptum sem mikil áhersla er lögð á en að auki með foreldraviðtölum tvisvar á skólaári þar sem foreldrar velja hvort viðtalið fer fram í skólanum eða á heimili barnsins. Fjölskylduhressing er einnig tvisvar á skólaári, þar sem börnin bjóða fjölskyldu sinni annað hvort í morgunhressingu eða nónhressingu. Foreldrar og fjölskyldur barnanna taka þátt í raunverulegum verkefnum með skólanum með svonefndu „fjölskylduframlagi“ þar sem foreldrar og fjölskyldur styðja við skólann eftir nánara samkomulagi.

Á vefsetrinu hjalli.is er vefsíða leikskólans; hjalli.is/hraunborg. Heimasíðan er hluti af samþætту rekstrar- og vefumsjónarkerfi sem sérhannað er fyrir Hjallastefnuskóla og er kerfið m.a. sérstaklega hannað til að hýsa mikinn fjölda mynda af skólastarfinu á læstum fjölskylduvef. Heimasíðan er mjög mikilvæg upplýsingagjöf til fjölskyldna á Hraunborg.

Sem tenging milli heimilis og skóla senda kennarar fregnir af starfi kjarnans á hverjum föstudegi og einkapóst nokkrum sinnum á skólaári þar sem fregnir af hverju barni ráða för. Einnig miðlar skólinn tugum mynda í mánuði af hverju barni í leik og starfi á læstu heimasvæði.

Á hverju skólaári fer fram viðhorfakönnun meðal foreldra til að fá álit þeirra til skólans og til að leita eftir tillögum þeirra til úrbóta. Að auki hafa foreldrar greiðan aðgang að því að leggja fram athugasemdir og tillögur til skólans sbr. ábendingarreit á heimasíðu skólans. Öflugt foreldrasamstarf eykur sýnileika leikskólans og stuðlar að jákvæðara viðhorfi samfélagsins til leikskólastarfs.

Foreldrafélag starfar við skólann skv. eigin starfsreglum sem kynntar eru á heimasíðu leikskólans.

Tengsl skólastiga og fimm ára starf

Sérstök námskrá gildir fyrir elstu börn leikskólans hverju sinni og fylgir hún starfslotunum sex þar sem kynjanámskráin er þjálfuð en þær koma ávallt fram á skóladagatali skólans sem er á vef skólans.

Stærðfræði

Í fyrstu lotu haustannar og fyrstu lotu vorannar er farið í fjögurra vikna stærðfræðivinnu þar sem unnið er með talnaskilning og grunnaðferðir stærðfræðinnar. Þessi vinna fer fram í hópatímum fjóra daga vikunnar (mánudaga til og með fimmtudaga) í 30 mínútur í senn. Unnið er með þrautalausnir og einfalda talnavinnu á grundvelli uppgötvunarnáms og leikjaaðferða.

Markmið 5 ára kjarna í stærðfræði er að börnin öðlist jákvæða upplifun á stærðfræðilegum viðfangsefnum og þekkingu á helstu grunnhugtökum. Lögð eru fyrir verkefni sem byggjast á talningu, ólíkum formum, flokkun, speglun, tilraunum með rúmmál og byggingarleikjum. Áhersla er lögð á skilning á gildi talna frá 1-20 og út frá umræðum barna og kennara skapast grundvöllur til að búa til margvísleg orðadæmi sem fela í sér þjálfun á stærðfræðihugtökum og einfaldri samlagningu og frádrætti.

Íslenska

Í annarri og þriðju lotu haustannar svo og annarri og þriðju lotu vorannar er unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. Þar er einnig unnið í 30 mínútur í senn og aðeins fjóra daga vikunnar.

Í annarri og þriðju lotu haustannar svo og annarri og þriðju lotu vorannar er unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. Þar er einnig unnið í 30 mínútur í senn og aðeins fjóra daga vikunnar. Markmið 5 ára barna í íslensku er að börnin efli orðaforða sinn með fjölbreyttu tungutaki í samskiptum og að börnin kunni að ríma og fá tilfinningu fyrir hrynjanda orða. Sögu- og ljóðagerð er gefið gott svigrúm. Farið er í gegnum stafainnlögn og markmiðið er að börnin þekki að vori alla bókstafi, heiti þeirra, hljóð og geti skrifað þá. Lögð er áhersla á hlustun á upplestur og börnin fá þjálfun í að tjá sig frammi fyrir öðrum og skiptast á skoðunum. Í ritun eru nemendur fínhyfingar þjálfaðar á fjölbreyttan hátt og fá margskonar tækifæri til að skrifa á þann hátt sem þeir eru færir um. Í annarri og þriðju lotu haustannar svo og annarri og þriðju lotu vorannar er unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. Þar er einnig unnið í 30 mínútur í senn og aðeins fjóra daga vikunnar.

Vorferð

Vorferð fimm ára barna er tveggja daga ferð, gist eina nótt með kennurum skólans þar sem náttúruskynjun og sveitaheimsóknir skapa ógleymanlega samverudaga og mikilvæga æfingu í aðskilnaði við fjölskylduna við eins verndaðar aðstæður og hugsast getu.

Sérstök útskriftarstund er á hverju vori þegar fimm ára börnin kveðja leikskólann með foreldrum sínum og taka á móti útskriftarbókinni sinni og óskasteini frá skólanum.

Tengsl skólastiga

Fimm ára starfið í leikskólum Hjallastefnunnar nýtist börnunum sem vegnanesti yfir á grunnskólastig, hvort sem þau hefja nám í Barnaskólum Hjallastefnunnar eða í öðrum

grunnskólum. Grunnskóli Borgarfjarðar og Hraunborg hafa gert samstarfssamning sem byggir á eftirfarandi markmiðum:

- Að styrkja og efla leik- og grunnskóla
- Að kennarar kynni sér starfsemi hvors annars
- Að gera samvinnuna á milli skóla markvissari

Þessum markmiðum teljum við að verði náð með því að vinna eftir eftirfarandi skipulagi:

- Skólahópur leikskólanemenda á samstarf við 5. og 6. bekk grunnskólans, sem tekur á móti þeim sem vina- og samstarfsbekkur, kynnir fyrir þeim skólann og starfið og vinnur að fyrirfram ákveðnum verkefnum sem kennarar beggja deilda vinna að í samvinnu.
- Skólahópur leikskólans heimsækir grunnskólann allt að sjö sinnum á skólaárinu samkvæmt samstarfsáætlun sem unnin er á samstarfsfundum í ágúst og janúar.
- Kennarar ákvarða heimsóknadaga þannig að hægt sé að kynna þá vel fyrir starfsfólki skóla.
- Hver heimsókn stendur í 80 mínútur eða tvær kennslustundir.
- Af þessum 7 heimsóknum er áætlað að foreldrar leikskólabarna fái einu sinni boð um að koma með þeim í skólann og fylgjast með því starfi sem undirbúið hefur verið og unnið að. Einnig fái þeir almenna kynningu á skólanum.
- Leikskólabörn fá að taka þátt í íþróttatíma með því markmiði að undirbúa þau í þeim reglum og venjum sem gilda í íþróttahúsinu og búningsklefum.
- Lokaheimsóknin er fólgin í því að leikskólahópurinn fær að koma í skólann með skólabílum, er heilan dag með nemendum yngsta stigsins og tekur þátt í venjubundnum skóladegi .

Þetta samstarf hefur verið síðan 2010 og hefur reynst ákaflega vel.

Sérkennsla

Börn eru eins misjöfn eins og þau eru mörg – einstök hvert og eitt. Öll hafa þau skýr einstaklingseinkenni, sérstaka hæfni og áhuga og sterkan vilja. Það er grundvallaratriði fyrir farsæld þeirra að skólinn hlúi að þeim á þeirra eigin forsendum og forðist að gera sömu kröfur til allra og steypa alla í sama mót. Þar af leiðandi verður Hjallastefnuskóli að leita allra leiða í skipulagi sínu og starfsháttum til að hafa fjölbreytileg verkefni og valkosti fyrir hendi. Hjallastefnukennarar fagna fjölbreytileikanum innan barnahópsins og telja ekki eftir sér að stíga skrefinu lengra til að mæta hverju barni.

Í flestum tilvikum er sérkennsluþörf mætt innan hvers barnahóps með samþættingu og heiltæku starfi. Þurfi barn sérstaka aðstoð eða sérstök úrræði vegna þroskastöðu, líkamlegs atgerfis, hegðunar eða aðstæðna sinna að öðru leyti, metur skólinn með foreldrum hvernig staðið skuli að slíkri aðstoð. Engin ein leið er rétt, heldur ráða þarfir barnsins ferðinni samkvæmt mati þeirra sérfræðinga sem að málinu koma og úrslitavaldið er hjá foreldrum

Leiðarljós leikskóla

Hlutvek leikskólans er að skapa öruggt og þroskahvetjandi umhverfi þar allir einstaklingarnir sem þar starfa, börn og fullorðnir fá notið sín dag hvern og hafa tækifæri til að hafa áhrif á umhverfi sitt og þroska sjálfræði sitt í lýðræðisumhverfi.

Eftirfarandi leiðarljós úr Aðalnámskrá leikskóla frá árinu 2011 eiga að vísa leikskólum veginn í mótun leikskólastarfs. Starfsfólk leikskóla, í samráði við foreldra og börn, þarf að koma sér saman um hvernig starf leikskólans tekur mið af leiðarljósunum og skrá aðferðir og leiðir í skólanámskrá leikskólans:

- *Leikskóli á að vera lýðræðislegur vettvangur og lærdómssamfélag þar sem starfsfólk, foreldrar og börn eru virkir þátttakendur og hafa áhrif á ákvarðanir um málefni leikskólans. Í leikskólanum*

Hraunborg tryggjum við þetta með því að hafa foreldraráð og foreldrafélag sem funda reglulega með leikskólastjóra. Starfsmannafundir eru annan hvern mánuð og starfsdagar eru þrír á skólaárinu. Tveir foreldrafundir eru á ári og foreldrakjarnafundir einu sinni á vetri. Börnin fá að hafa áhrif á matseðil leikskólans og reglulega spurð hvað þeim finnst skemmtilegt að gera í leikskólanum og reynt að taka tillit til þess.

- *Starfshættir leikskóla eiga að hvetja til samvinnu og samstarfs milli barna, starfsfólks, foreldra og nærsamfélags.*

Við erum með samstarf við grunnskólann, höfum fjölskyldukaffi annan hvern mánuð, sumarhátíð fyrir fjölskylduna. Allir barna hópar eiga vinhóp.

- *Leikskóli á að vera félags- og menningarlegur vettvangur þar sem þjóðararfur og gildi íslensks samfélags skipa veglegan sess.*

Segjum börnunum íslenskar sögur og lærum íslensk ljóð og vísur. Höldum þorablót.

- *Leikskóli á að vera samfélag þar sem hver einstaklingur nýtur virðingar og leggur sitt af mörkum.*

Við í Hraunborg leggjum mikla áherslu á að bera virðingu fyrir öllu starfsfólki skólans sem og börnum og fjölskyldum þeirra.

- *Starfshættir leikskóla eiga að taka mið af umhverfi leikskólans og því samfélagi sem hann er í. Jafnframt á leikskólinn að vera virkur þátttakandi í samfélaginu og hafa áhrif á það.*

Við höfum samskipti Háskólann á Bifröst og tökum þátt í ýmsu með þeim t.d 1.des hátíð. Reynum eftir fremsta megni að taka starfsdaga á sama tíma og Grunnskólinn.

- *Leikskólastarf skal byggjast á jafnrétti, virðingu fyrir margbreytileika mannlífsins og öðrum menningarheimum.*

Þegar við höfum kennara eða fjölskyldur frá öðrum löndum þá sýnum þeirra heimalandi áhuga og fræðumst um það.

- Virða skal rétt allra sem þar dvelja, óháð kynferði, bakgrunni, aðstæðum eða getu og leitast við að koma til móts við þarfir allra.

Það eru allir jafnir í okkar augum og leggjum við það inn hjá börnunum okkar.

- Menntun til sjálfbærni á að endurspeglast í öllu starfi leikskóla í virku samstarfi við heimili og nærsamfélag.

Við í Hraunborg temjum okkur nægjusemi og sjálfbærni. Það hjálpar okkur mikið að hafa opinn efnivið þar sem við sjáum t.d. kubba breytast í bíla og dúkkur. Foreldrar í Hraunborg gefa okkur oft ílát af heiman s.s. glerkrukkur sem við málum, gerum hljóðfæri úr pappírstrúllum, pappakassar breytast í bíla og geimskutlur svo eitthvað sé nefnt. Við göngum vel um náttúruna okkar og erum mikið í útikennslu, t.d. æfum okkur að telja steina og greinar í stærðfræðitímum. Kennum börnunum að virða og ganga vel um auðlindirnar okkar.

Í leikskóla þarf að finna fjölbreyttar leiðir til samstarfs við fjölskyldur og leita margvíslegra leiða til að koma á framfæri upplýsingum um starfshætti og starf leikskólans.

Við höldum úti heimasíðu, sendum upplýsinga tölvupóst einu sinni í viku. Setjum inn kjarna fréttir einu sinni í viku sem foreldrar geta farið inn á og séð myndir og lesið um hvað börnin hafa verið að fást við í vikunni. Upplýsinga töflu í fataklefanum þar sem upplýsingar eru skrifað á daglega.

- Starfshættir leikskóla eiga að stuðla að því að börn læri að bera virðingu og umhyggju fyrir öðru fólki, þrói með sér samkennd, tillitssemi og vináttu.

Elstu börnin hjá okkur skiptast á að fara í heimsóknir á yngsta kjarnan og leika við litlu börnin. Vinahópa og vinavikur. Erum með hænur sem börnin hugsa um.

- Í leikskóla á að stuðla að því að börn þrói með sér jákvæða sjálfsmýnd með því að virða sérstöðu og sjónarmið hvers einstaklings.
- Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til að fást við viðfangsefni sem taka mið af áhuga þeirra, styrkleikum og þroska þannig að trú þeirra á eigin getu aukist og hneigð þeirra til náms eflist.

Hafa verkefni sem vekur áhuga þeirra og er einstaklingsmiðað.

- Í leikskóla á að byggja á reynsluheimi barna og skapa þeim merkingarbæra reynslu.
- Í leikskóla á að leggja áherslu á sjálfstæði og frumkvæði og hvetja á hvert barn til að taka ábyrgð á sjálfu sér.

Valið hjá okkur, börnin velja fyrir sig og læra að taka ábyrgð á sínu vali. Velja hvort þau vilja fara út á val tímum. Elstu börnin skammta sér sjálf á matardiskana.

- Starfshættir leikskóla eiga að stuðla að virðingu barna fyrir náttúru og umhverfi sínu.

Förum í gönguferðir, ræktum grænmeti og tinum rusl í nágrenninu.

- Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til fjölbreyttrar hreyfingar og útiveru.

Erum með leikfimissal sem börnin fara í hverri viku í skipulagðar hreyfistundir. Öll börn fá útiveru einu sinni á dag.

- Í leikskóla eiga börn að fá tækifæri til að fást við fjölbreytt verkefni sem bjóða upp á margar lausnir og hvetja til rannsókna og ígrundunar.

Erum með opin efnivið í leikskólanum.

- Starfshættir leikskóla eiga að hvetja til gagnrýnnar hugsunar og gefa börnum færi á að virkja sköpunarkraft sinn.
- Í leikskóla á að hvetja börn til að túlka og tjá sig á fjölbreyttan hátt, m.a. í gegnum leik, hreyfingu, myndmál, tónlist, tungumál, tölur og tákn.

Þessa þætti tökum við markvisst fyrir í hópatímunum. Sem eru tvisvar á dag hjá okkur.

- Í leikskóla á að skapa aðstæður fyrir börn til að leika sér svo að þau fái svigrúm fyrir ímyndunarafl sitt og sköpun.

Það gengur mjög vel fyrir sig hjá okkur þar sem við erum með opinn efnivið.

- Starfshættir leikskóla eiga að hvetja börn til að tjá sig og hlusta á frásagnir, sögur, ljóð og ævintýri.

Við lesum, segjum börnunum sögur, lærum nýjar vísur eða ljóð í hverri viku. Æfum börnin í að tala fyrir framan hóp.

- Í leikskóla á að nýta þau tækifæri sem gefast í daglegum samskiptum til að efla íslenska málvitund þar sem börn læra ný orð og hugtök og þróa tungumálið.

Ræðum mikið við börnin í öllum daglegum samskiptum. Endurtökum rétt ef þau segja eitthvað vitlaust. Spilum, hlustum á sögur, lesum og förum í ýmsa orðaleiki.

Mat og eftirlit

Leikskólinn Hraunborg stendur á hverju ári fyrir umfangsmiklu innra mati sem að nokkru er hluti af reglubundnu innra eftirliti Hjallastefnunnar ehf. svo sem spurningakönnun fyrir foreldra, spurningakönnun fyrir starfsfólk, athugun á lögbundnum gögnum skólans og rekstrarskoðun útisvæðis. Að nokkru er innra matið einungis á vegum leikskólans og er notað innan veggja hans, svo sem gátlistar fyrir foreldraviðtöl, skráning á vali og úrvinnsla úr hópatímaskráningu. Á grundvelli niðurstaðna úr innra mati hver skólaárs vinnur leikskólinn umbótaáætlun. Ítarlega útlistun á innra mati leikskólans og umbótaáætlun má finna í skýrslu hans um innra mat

Ytra mat á skólastarfinu er í höndum sveitarfélags og Mennta- og menningarmálaráðuneytis. Heilbrigðisyfirvöld kanna aðstæður í leikskólanum reglulega og útisvæðið er aðalskoðað af faggildum aðila árlega.